

CRNAGORA
MINISTARSTVO ODBRANE
Podgorica, 20.02.2013. godine

VLADA CRNE GORE

INFORMACIJA **o zahtjevima za dodjelu ratnih dnevnica**

Zaključkom Vlade Crne Gore broj: 06-324 od 8. februara 2013. godine zaduženo je Ministarstvo odbrane da, za sljedeću sjednicu, pripremi i Vladi dostavi sveobuhvatnu informaciju o zahtjevima za dodjelu ratnih dnevnica.

S tim u vezi ukazujemo da je početkom ove godine, u Ministarstvo odbrane Crne Gore počeo da pristiže veliki broj zahtjeva za izdavanje uvjerenja o učešću u borbenim dejstvima, u periodu mart-jun 1999. godine, kao i za učešće u rezervnom sastavu u periodu 1991/1992 godine, a radi ostvarivanja prava na isplatu tzv. ratnih dnevnica. Taj broj zahtjeva za izdavanje uvjerenja je svakodnevno rastao, tako da je zaključno sa 20.02.2013. godine ukupno podnijeto 12.500 zahtjeva.

Kako se ovi zahtjevi o izdavanju uvjerenja o učešću u borbenim dejstvima, odnosno angažovanja u rezervnom sastavu Vojske Jugoslavije, odnose na činjenice o kojima Ministarstvo odbrane vodi evidenciju, ovaj organ je postupao i postupaće u skladu sa zakonom koji propisuje obavezu izdavanja uvjerenja o tim činjenicama, tako da je u skladu sa mogućnostima do sada izdato oko 4.000 ovih uvjerenja.

Zahtjevi su počeli da pristižu u velikom broju, nakon što je nevladina organizacija „Srpski ratni veterani” sa sjedištem u Beogradu, objavila na svom web sajtu www.veterani.rs vijest da je Evropski sud za ljudska prava u Strazburu donio presudu u korist vojnih veterana iz sastava niškog Korpusa, kojom je naloženo Vladi R.Srbije da u roku od šest mjeseci od pravosnažnosti presude uredi način isplate dnevnica.

Kako su objavili srpski mediji, na presudu Evropskog suda za ljudska prava Ministarstvo pravde Republike Srbije krajem 2012. godine uložilo je žalbu.

U međuvremenu, organizacija „Srpski ratni veterani“ putem vijesti na svom web sajtu pozvala je sve učesnike rata 1999. godine iz cijele Srbije da dođu u sjedište organizacije u Beogradu ili u 50-tak mjesta širom Srbije, gdje je organizovano prikupljanje dokumentacije. Potrebna dokumenta koja trebaju

dostaviti su kopija vojne knjižice i lične karte. Takođe su naveli da je advokat Srđan Aleksić iz Niša prihvatio da bude zastupnik svih njihovih članova.

I bivši pripadnici rezervnog sastava Vojske Jugoslavije sa sjevera Crne Gore, iz opština Rožaje i Berane, preko advokata Milutina Dikića iz Raške, počeli su sa predajom dokumenata za ostvarivanje prava za naplatu „ratnih dnevnica“, a uslov za prijem dokumenata je, kako smo saznali od samih podnosioca zahtjeva, obavezno članstvo u toj NVO, koje iznosi 5 eura.

Na web sajtu „Srpskih ratnih veterana“ objavljeno je i da su: „predstavници Srpskih ratnih veterana Crne Gore, 24.01.2013. godine, posjetili sjedište Srpskih ratnih veterana Srbije u Beogradu. Posle dugog i prijateljskog razgovora konstatovano je da je potrebno formirati udruženje Srpski ratni veterani Crne Gore sa sjedištem u Beranama. Dogovoreno je i da se u najkraćem vremenskom roku održi skupština i izabere rukovodstvo koje bi rješavalo nagomilane probleme ratnih veterana u Crnoj Gori“. Prema istom izvoru, a u skladu sa ovim dogovorom, formirano je udruženje Srpski ratni veterani Crne Gore, sa sjedištem u Beranama i izabran predsjednik tog udruženja Aleksandar T. Vasiljević.

Odmah po saznanju o povećanom interesovanju naših građana za tzv. naknadu „ratnih dnevnica“ dana 15.1.2013. godine obratili smo se Ministarstvu odbrane Republike Srbije tražeći zvaničnu informaciju o postojanju presude Suda u Strazburu, kao i zvaničnom stavu Vlade Srbije o istom pitanju, a sve u cilju zaštite crnogorskih građana od zloupotreba i manipulacija. I pored više pisanih urgencija, do danas nijesmo dobili odgovor.

Takođe, Ministarstvo odbrane je, u nekoliko navrata, na zahtjev crnogorskih medija, informisalo javnost između ostalog, i da ovo Ministarstvo, u skladu sa zakonom ima obavezu da bivšim rezervistima, odnosno mobilisanim tokom 1999. godine izda uvjerenje o učešću u rezervnom vojnom sastavu bivše SRJ.

U međuvremenu smo od našeg zastupnika pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu gđina Zorana Pažina, zatražili i pribavili presudu tog Suda od 28. avgusta 2012. godine. U razgovoru, gđin Pažin je iznio mišljenje da se predmetna presuda ne odnosi na građane Crne Gore, odnosno bivše pripadnike rezervnog sastava jedinica Vojske Jugoslavije koje su bile locirane na teritoriji Crne Gore, te i sve da nijesu isplaćene te dnevnice građanima Crne Gore koji su bili angažovani u borbenim dejstvima, to ne bi moglo biti nametnuto kao obaveza Crne Gore, pošto je nastupila apsolutna zastarelost prava na naknadu tih potraživanja.

Naznačenom presudom Evropski sud za ljudska prava u Strazburu, odlučujući po 30 posebnih predstavlki građana Srbije protiv države Srbije, zbog diskriminacije i nedosljednosti domaće sudske prakse, u vezi sa isplatom dnevnica odobrenih svim rezervistima koji su bili u Vojsci Jugoslavije, u periodu od marta do juna 1999. godine, odlučio je, između ostalog, da je došlo do povrede člana 14, a vezi sa članom 1 Protokol broj 1 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te

da tužena Vlada Srbije mora u roku od šest mjeseci od datuma pravosnažnosti presude, preduzme sve odgovarajuće mjere da obezbijedi isplatu predmetnih ratnih dnevnica bez diskriminacije svima onima koji na njih imaju pravo.

Citirani član 14 Konvencije propisuje: „Uživanje prava i sloboda predviđenih po ovoj konvenciji obezbjeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezano sa nekom nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status“, a član 1 Protokol br. 1 propisuje da „svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine i niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenih zakonom i opštim načelima međunarodnog prava“.

Radi pojašnjenja, svi podnosioci predstavki, kao i ostalih 3.000 čije su predstavke, po odluci Suda u Strazburu „združene“, zbog čega se i na njih odnosi ova presuda, bili su u rezervnom sastavu Vojske Jugoslavije u periodu od marta do juna 1999. godine, na osnovu čega su imali pravo na određenu dnevnicu u skladu sa Pravilnikom o naknadi putnih i drugih troškova u Vojsci Jugoslavije („Službeni vojni list“, br. 38/93, 23/93, 3/97, 11/97, 12/98, 6/99 i 7/99), kao što je bilo i priznato i drugim licima u rezervnom sastavu, kao i aktivnom sastavu tadašnje Vojske.

Međutim, poslije demobilizacije Vlada Srbije je odbila da ispuni svoju obavezu prema jednom broju rezervista uključujući i podnosice predstavki, kako se to navodi u naznačenoj presudi. Nadalje, rezervisti su kasnije organizovali seriju javnih protesta, od kojih su se neki završili otvorenim sukobom sa policijom, ali je poslije produženih pregovora, Vlada Srbije 11. januara 2008. godine postigla sporazum sa nekim rezervistima, posebno sa onim sa prebivalištem u opštinama Kuršumlija, Lebane, Bojnik, Žitorađe, Doljevac, Prokuplje i Blace, kojim im je zagarantovana isplata u šest mjesečnih rata. Navedene opštine su izabrane zbog statusa „nerazvijenih“, što je podrazumijevalo da su rezervisti iz tih opština lošeg imovnog stanja. Ostalim rezervistima koji nijesu imali prijavljeno prebivalište na teritoriji ovih opština nije isplaćena ova novčana pomoć.

Imajući u vidu ove činjenice, Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je zaključio da su isplate na koje se odnosi naznačeni sporazum, jasno isplata dnevnica, a ne socijalna pomoć, jer rezervisti koji su imali prebivalište u ovim opštinama nijesu bili u obavezi da prilože nijedan dokaz iz kojeg bi se utvrdilo njihovo imovno stanje, odnosno socijalna ugroženost, dok podnosioci predstavki u ovom slučaju, kao i drugi kojima nijesu isplaćene ove dnevnice, a nijesu imali prijavljeno prebivalište u ovim opštinama, nijesu ni mogli da dobiju ovu pomoć, čime su imali drugačiji tretman samo na osnovu njihovog prebivališta, zbog čega je na taj način došlo i do povrede člana 14 Konvencije u vezi sa članom 1 Protokola broj 1, kako je već navedeno.

Na web sajtu Ministarstva pravde i državne uprave Republike Srbije objavljeno je sljedeće:

„Evropski sud za ljudska prava je, 11. februara 2013. godine, usvojio zahtev da Veliko veće, kao jednu od vrsta vrste žalbe u vezi sa isplatom dnevnica za učesnike ratnih sukoba tokom 1999. godine, odnosno na presudu Evropskog suda u slučaju „Vučković i 29 drugih protiv Srbije. Iako je pre nekoliko dana odbijen zahtev za reviziju, juče je usvojen zahtev da se predstavka još jednom razmotri pred Velikim većem Evropskog suda za ljudska prava, koji čini 17 sudija.

Na ovaj način tužena država je dobila priliku da se ponovo detaljno razmotre predstavke 30 podnosioca, ratnih rezervista, koji su se žalili na neujednačenu sudsku praksu u vezi sa isplatom dnevnica, na koje su imali pravo kao rezervisti angažovani u Vojsci Jugoslavije u periodu od marta do juna 1999. godine. Takođe, isti su se žalili i na diskriminaciju po osnovu Zaključka Vlade Republike Srbije, od 17. januara 2008. godine, kojim su obezbeđena sredstva radi isplate novčane pomoći ratnim vojnim rezervistima sa prebivalištem na teritoriji sedam nerazvijenih opština (Kuršumlija, Blace, Bojnik, Lebane, Žitorađa, Doljevac i Prokuplje).

Presuda koju je u ovom predmetu doneo Evropski sud, 28 avgusta 2012. godine, kojom je obavezao Republiku Srbiju da obezbedi nediskriminatornu isplatu ratnih dnevnica u odnosu na sve koji na to imaju pravo, ovom odlukom stavljena je van snage. Sada će se sačekati na raspravu pred Velikim većem koju će Evropski sud zakazati u narednom periodu. Od ishoda ovog postupka i argumenata koje pred Veliko veće budu iznele protivne strane zavisice krajnje rešenje ovog slučaja. Odluka Velikog veća biće konačna i Republika Srbija će biti obavezana da je primeni“.

Konačno, po našim saznanjima, a u skladu sa odredbama citiranog Pravilnika o naknadi putnih i drugih troškova u Vojsci Jugoslavije („Službeni vojni list“, br. 38/93, 23/93, 3/97, 11/97, 12/98, 6/99 i 7/99), svim pripadnicima rezervnog sastava Vojske Jugoslavije sa područja Crne Gore, isplaćena su novčana sredstva na ime angažovanja u rezervnom sastavu u periodu od marta do juna 1999. godine (tzv. ratne dnevnicе). Kompletну pismenu dokumentaciju o ovim činjenicama posjeduje Ministarstvo odbrane Republike Srbije.

Stoga smo mišljenja da se naznačena presuda Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu ni u jednom dijelu ne odnosi na državu Crnu Goru, odnosno na njene građane koji su bili angažovani u rezervnom sastavu Vojske Jugoslavije, na teritoriji Crne Gore, u periodu mart-jun 1999. godine.